

HØYE AMBISJONER FOR HØYERE UTDANNING

PROGRAMKOMITEENS FORSLAG

Programkomiteens forslag til: Høye ambisjoner for høyere utdanning



For at det norske utdanningssystemet skal være konkurransedyktig, og tilby kvalifisert arbeidskraft i fremtiden, må de ulike studiene være av høy kvalitet. Utdanning skal gi rom for en allmenndannende utvikling samtidig som den gjør studentene skikket til å møte arbeidslivets utfordringer.



UNGE
HØYRES
52.

LANDSMØTE

Sundvolden 20.-22. juni 2014

Innhold

FORORD.....	3
KAPITTEL 1: STUDIEKVALITET.....	4
Inntak av kvalifiserte studenter	4
Kvalitetssikring av utdanningen	4
Undervisningskvalitet	5
Vurderingsformer	6
Elitemiljøer	7
Internasjonale studenter	7
Kunnskapsbygg.....	8
KAPITTEL 2: STRUKTUR FOR HØYERE UTDANNING.....	9
Finansiering.....	9
Brukerfinansiering	10
Færre og større institusjoner	10
Ledelse av utdanningsinstitusjoner	11
Fagskoler.....	12
Folkehøgskoler.....	12
KAPITTEL 3: STUDENTVELFERD.....	12
Studentsamskipnader	12
Studentboliger	13
Studiestøtte	13
Syke studenter	15
Studenter med barn	15
VEDLEGG: BEGRUNNELSE FOR FLERTALLSINNSTILLING OG DISSENSER	16

FORORD

Programkomiteen for høyere utdanning ble satt ned av landsstyret i februar 2013, og har bestått av Tobias Strandskog, Ingrid Margrete Hillestad, Charlotte Spurkeland, Kristoffer Gustavsén og Fredrik Bjercke Punsvik (leder). Studentpolitisk rådgiver Anne Marit Ryen fungerte som komiteens sekretær frem til desember 2013.

Landsstyret vedtok følgende mandat for komiteen:

”Programkomiteen skal utarbeide et kortere program som skal behandles av Unge Høyres Landsmøte i juni 2014. Endelig innstilling på program skal oversendes UHL innen 01. mars 2014. Programkomiteen skal diskutere temaet «høyere utdanning» og komme med konkrete forslag på hvordan vi kan få verdens beste høyere utdanning. Komiteen har mandat til å endre navn på programmet. I tillegg til å skrive forslag til program må programkomiteen sørge for å skape en bred debatt i organisasjonen og sørge for forankring av komiteens arbeid. Det er viktig at programkomiteen bidrar med artikler og innlegg til både eksterne og interne fora, samt Unge Høyres nettsider.”

Arbeidet med programmet har bydd på mange tøffe diskusjoner blant komiteens medlemmer. I en verden der stadig flere arbeidsplasser krever høyere utdanning, er det viktig at utdanningen som tilbys holder god kvalitet. Vi er fornøyd med å kunne si at hvert eneste forslag i dette programmet er begrunnet med at det direkte eller indirekte vil bidra til å heve kvaliteten i høyere utdanning.

Programmet er delt inn i tre større kapitler: Studiekvalitet, struktur, og studentvelferd. I tillegg har vi forsøkt å gi de ulike temaene beskrivende deloverskrifter for å gjøre programmet oversiktlig. Til tross for en kapittelvis inndeling må programmet forstås i sin helhet. Fordi programmet ikke skulle bli for omfattende, har vi funnet det nødvendig å avgrense programmet mot forskning, selv om dette åpenbar henger tett sammen med høyere utdanning.

I tiden frem mot landsmøtet i juni 2014 vil komiteen bruke tid på å skape debatt om programmet. Vi ser derfor frem til gode diskusjoner, endringsforslag og ikke minst programdebatten på landsmøtet.

På vegne av komiteen,

Fredrik Bjercke Punsvik
1. Nestleder i Unge Høyres Landsforbund

1 **KAPITTEL 1: Studiekvalitet**

2
3 For at det norske utdanningssystemet skal være konkurransedyktig, og tilby kvalifisert
4 arbeidskraft i fremtiden, må de ulike studiene være av høy kvalitet. Studenter ved norske
5 utdanningsinstitusjoner skal erfare at utdanningen deres gir rom for en allmenndannende
6 utvikling samtidig som den gjør studentene skikket til å møte arbeidslivets utfordringer.

7 8 **Inntak av kvalifiserte studenter**

9
10 Det store antallet studenter som ikke fullfører påbegynte studier kan tyde på at elevene blant
11 annet ikke er tilstrekkelig opplyst om studiet de søker seg til. Rådgivningstjenesten på
12 videregående spiller ofte en avgjørende rolle for ungdommers valg av studieretning. For å
13 øke mulighetene til at flere fullfører påbegynt studie, mener Unge Høyre at
14 rådgivningstjenesten på videregående må styrkes.

15 I dag baseres inntakskravet til høyere utdanning som hovedregel på
16 gjennomsnittskarakteren fra videregående. Dette gjør systemet forutsigbart for studenter og
17 studiestedene, men det fører også til at de enkelte institusjonene mister muligheten til å
18 fremheve bestemte krav til forkunnskaper. Unge Høyre mener utdanningsinstitusjonene må
19 få større frihet til å stille krav til minstekarakter i enkeltfag.

20 Ordningen med tilleggspoeng har gitt mulighet til å møte ulike samfunnsbehov med ulike
21 incentiver. Unge Høyre mener vekting av de ulike karakterene på videregående gir et
22 generelt og uriktig inntrykk av at enkelte fag anses viktigere enn andre, og skaper en
23 forfordeling som samlet sett slår uheldig ut. Unge Høyre mener en naturlig følge av at
24 generell studiekompetanse skal utgjøre grunnlaget for inntak til høyere utdanning, er at alle
25 fagene på videregående skole blir vektet likt. Dersom høyere utdanningsinstitusjoner ønsker
26 å sette egendefinerte opptakskrav i form av minstekrav til karakterer i enkeltfag og
27 fagkombinasjoner, eller ta i bruk alternative vurderingsformer som motivasjonsbrev og
28 intervjuer, bør de gis mulighet til det. All den tid gjennomføring av førstegangstjenesten for
29 enkelte er påtvunget, bør de som utfører denne gis kompensasjon i form av tilleggspoeng.
30 Alder gir ofte et uttrykk for erfarings- og modenhetsnivå, og bør utløse tilleggspoeng slik det
31 gjøres i dag.

32 33 **Unge Høyre vil:**

- 34 • At generell studiekompetanse fortsatt skal være utgangspunktet for inntak til høyere
35 utdanning.
- 36 • Opprettholde muligheten til å oppnå tilleggspoeng for fag på videregående.
- 37 • Fjerne muligheten til å oppnå tilleggspoeng for fullført folkehøyskole.
- 38 • Fjerne muligheten til å oppnå tilleggspoeng for alder
- 39 • Videreføre ordningen med tilleggspoeng for gjennomført førstegangstjeneste og
40 høyere utdanning.
- 41 • At det ikke skal være tillatt å bruke kjønn og kvoter basert på kulturell eller etnisk
42 bakgrunn som kriterier for opptak til høyere utdanning.
- 43 • Gi høyere utdanningsinstitusjoner mulighet til å sette egendefinerte opptakskrav til
44 fagkombinasjoner og minstekrav til karakterer i enkeltfag, og la dem ta i bruk
45 alternative vurderingsformer som motivasjonsbrev, opptaksprøver og intervjuer.
- 46 • La utdanningsinstitusjonene anledning til å se bort fra enkeltkarakterer ved opptak

47 48 49 **Kvalitetssikring av utdanningen**

50
51 De ulike institusjonene har selv hovedansvaret for at kvaliteten på deres tilbud holder ønsket
52 nivå.

53 I tillegg til institusjonenes interne kvalitetssikring, er det behov for eksterne kvalitetskontroller.
54 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) sin kjerneoppgave er å føre tilsyn med
55 eksisterende studietilbud, og spiller derfor en avgjørende rolle. Likevel synes omfanget av
56 organets samlede oppgaver å medføre at oppfølging og kontroll av eksisterende utdanninger
57 ikke blir prioritert høyt nok.

58 Unge Høyre vil styrke kvalitetssikringen av hele det høyere utdanningssystemet, og mener
59 mandatet til NOKUT må endres slik at kvalitetskontroll og tilsyn blir prioritert fremfor andre
60 oppgaver. Det bør ses på om enkelte av organets arbeidsoppgaver kan gjennomføres av
61 andre.

62

63 **Unge Høyre vil:**

- 64 • Endre NOKUT sitt mandat slik at kvalitetskontroll og tilsyn av eksisterende
65 studietilbud blir prioritert.
- 66 • Styrke finansieringen av NOKUT for å øke kapasiteten til kvalitetsutvikling av
67 utdanningen

68

69 **Undervisningskvalitet**

70

71 Dyktige vitenskapelige ansatte er avgjørende for kvaliteten på utdanningen. Den tradisjonelle
72 forelesningsformen har vært en kostnadseffektiv måte å nå frem til studentene på. Det er
73 likevel grunn til å slå fast at oppgaveskriving og seminarundervisning gir et bedre
74 læringsutbytte enn tradisjonelle forelesninger. Unge Høyre mener derfor institusjonene bør
75 etterstrebe stor variasjon i undervisningsformer.

76 Begrenset økonomi medfører at den tradisjonelle forelesningsformen inntil videre vil bestå.

77 Unge Høyre mener det da er desto viktigere at institusjonene har som mål å optimere
78 studentenes læringsutbytte, og dyrker frem dyktige undervisere.

79 For at undervisningen skal holde høyt nivå er det viktig at den er basert på vitenskapelig
80 forskning. Unge Høyre mener imidlertid at et krav til forskningsbasert undervisning ikke
81 innebærer et krav om at den som underviser har doktorgrad eller selv har forsket på temaet
82 det undervises i.

83 Unge Høyre ser behovet for bedre kultur for pedagogisk opplæring av vitenskapelige
84 ansatte, slik at disse kan forbedre og utvikle sin egen undervisningsform. Selv om
85 utgangspunktet er være at vitenskapelig ansatte skal bruke tid på undervisning, er det ikke
86 gitt at alle bør gjøre det. Dersom en foreleser gjentatte ganger får svake tilbakemeldinger fra
87 studentene, må det få konsekvenser. På den annen side mener Unge Høyre det er viktigere
88 å belønne de som leverer gode prestasjoner, for eksempel med økt lønn, fremfor å ta svake
89 forelesere ut av undervisning.

90 Konstruktive tilbakemeldinger fra studentene kan bidra til å gjøre den enkelte foreleser
91 bedre. Unge Høyre mener derfor alle emner og fag bør evalueres av studentene.

92 De ulike institusjonene må bli flinkere til å ta i bruk teknologiske hjelpemidler som kan bidra til
93 å øke studentenes læringsutbytte av undervisningen.

94 Unge Høyre mener faglige kvalifikasjoner skal være avgjørende for ansettelse av
95 vitenskapelig ansatte. Unge Høyre er derfor motstander av alle former for kjønnskvoltering i
96 akademia.

97 De ansatte i universitets- og høyskolesektoren har staten som arbeidsgiver og er underlagt
98 tjenestemannsloven, som gir et sterkere stillingsvern enn det som ligger i arbeidsmiljøloven.

99 Unge Høyre mener dette kan by på utfordringer når sektoren skal gjennom en
100 omorganisering og kan være en av årsakene til høy andel midlertidige ansatte innen
101 akademia.

102 Examen philosophicum har vært obligatorisk for norske universitets elever siden 1675. Selv
103 om Danmark avskaffet ordningen i 1971, må studenter ved norske universiteter fortsatt
104 avlegge eksamen i faget. Unge Høyre mener at universitetene selv må få velge hvilket faglig
105 innhold de ønsker å tilby.

106

107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127

Unge Høyre vil:

- Ha økt variasjon i undervisningsformer.
- Gi institusjonene mulighet til å dyrke frem dyktige undervisere uten å måtte ta hensyn til eventuelle krav til underviserens forskningsbakgrunn.
- Innføre plikt til pedagogisk kurs for alle vitenskapelig nyansatte som skal undervise.
- At alle emner og fag skal evalueres av studentene.
- At institusjonene bruker økt lønn til å belønne dyktige forelesere.
- Stimulere utdanningsinstitusjonene til digital satsing i undervisningen.
- At faglige kvalifikasjoner skal være avgjørende for ansettelse av vitenskapelige ansatte
- Innføre etterutdanning i pedagogikk for alle ansatte som underviser
- Svekke stillingsvernet i academia
- Styrke praksis i høyere utdanning gjennom bredt samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og relevante praksisaktører
- La universitetene selv få velge om ex.phil. skal være en obligatorisk del av studietilbudet
- At utdanningsinstitusjonene i større grad bør tilrettelegge for at studenter kan skrive oppgave i samarbeid med næringslivet og det offentlige

Vurderingsformer

128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150

Ulike former for eksamen er den mest effektive måten å måle studentenes kunnskapsnivå på. Institusjonene må legge til rette for at studentenes kompetanse vurderes på mest hensiktsmessig måte. Unge Høyre mener derfor at studentene over tid skal være eksponert for både muntlige og skriftlige vurderingsformer.

I en tid der stadig mer akademisk arbeid foregår elektronisk, er det problematisk at utdanningsinstitusjonene ikke raskt nok evner å holde like høyt tempo i sin utvikling. Unge Høyre mener det er bør forventes at institusjonene raskere tar i bruk nye vurderingsformer, og at staten og institusjonene sammen bør ha som mål om at elektronisk eksamen gjennomføres der det er ønskelig innen 2020.

Innen enkelte profesjonsutdanninger, som eksempelvis sykepleier- og lærerutdanningen, er det spesielt viktig at studentene holder et minstenivå uavhengig av hvor de har tatt sin utdanning. Undersøkelser har vist at det er stor variasjon i karaktergivning og i strykprosenten på samme fagtilbud mellom de ulike institusjonene. For å være sikret at vi oppnår ønsket kvalitet på våre kandidater, samt å belyse eventuelt andre årsaker til de varierende resultatene, mener Unge Høyre det er behov for sentralisering av eksamen i enkelte fag på enkelte profesjonsutdanninger.

Innenfor flere utdanninger er det ordninger for skikkethetsvurdering. Denne ordningen skal sørge for at studentene har faglige og personlige forutsetninger for å kunne fungere som lærer eller som helse- eller sosialpersonell. I fjor ble kun én student erklært uskikket og måtte avslutte studiet. Dette viser at skikkethetsvurderingen ikke er god nok, og ikke kommer inn tidlig nok i studiet.

151
152
153
154
155
156
157

Unge Høyre vil:

- Ha som mål at infrastruktur for gjennomføring av elektronisk eksamen er på plass innen 2020.
- Innføre sentralt gitte eksamener i enkelte fag på enkelte profesjonsutdanninger.
- At studiestedene ikke skal praktisere normalfordeling av karakterer
- Vurdere å innføre en strengere og mer grundig skikkethetsvurdering tidligere i studiet

158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210

Elitemiljøer

Norge har sterke enkeltmiljøer i både næringslivet og academia som er verdensledende innen sine felt. Disse trenger høyt kvalifisert arbeidskraft, og vi trenger institusjoner og fagmiljøer i Norge som kan utdanne denne arbeidskraften.

Norges begrensede befolkningsgrunnlag tilsier at det vil være vanskelig å få institusjoner som i sin helhet befinner seg i verdenstoppen. Det må likevel være et mål at Norge har enkeltmiljøer som er verdensledende. Unge Høyre mener det ikke er noen motsetning med å ha høye ambisjoner for elitemiljøer i høyere utdanning, og å samtidig tilby et bredt utdanningstilbud.

Sentre for fremragende utdanning (SFU) ble opprettet i 2010 som en nasjonal prestisjeordning for høyere utdanning. Målet er å stimulere universiteter og høyskoler til etablering av og utvikling av fagmiljøer med svært høy utdanningskvalitet. Unge Høyre ser positivt på ordningen, og oppfordrer universiteter og høyskoler til å opprette egne lokale varianter av SFU, for å belønne og videreutvikle de ulike fagmiljøene på institusjonsnivå.

Unge Høyre vil:

- At hvert enkelt universitet arbeider for at flere av deres fagmiljøer markerer seg i verdenstoppen.
- Fortsette satsingen på SFU, og oppfordre universiteter og høyskoler til å opprette lignende ordninger på institusjonsnivå.
- Innføre et elitestipend fra Lånekassen som dekker skolepenger på prestisjetunge eliteuniversiteter i utlandet

Internasjonale studenter

Både studentene og Norge er tjent med den kompetanse tidligere utenlandsstudenter tar med seg hjem i form av språk, kulturforståelse og internasjonal erfaring.

Unge Høyre mener det bør være et mål at en større andel av studentene tar hele eller deler av sin utdanning i utlandet. Da må de økonomiske betingelsene bli bedre. Unge Høyre vil øke stipendandelen av skolepengestøtte på bachelornivå fra 50 til 70 prosent for norske studenter i utlandet.

Utenlandske studenter som studerer i Norge bidrar til økt kunnskapsutveksling mellom ulike nasjoner, og hever statusen på norske utdanningsinstitusjoner. Unge Høyre vil derfor legge til rette for at flere utenlandske studenter søker om utdanning i Norge. Etter inspirasjon fra britiske UCAS, mener Unge Høyre at Samordna Opptak bør tilby en nettbasert portal som gir en samlet oversikt over hvilke utdanningsmuligheter utenlandske studenter kan søke seg til i Norge.

Studenter som kommer fra land utenfor EØS betaler ingen form for studieavgift for å studere i Norge. Dette til tross for at norske studenter som vil studere i land utenfor EØS må gjøre dette. Sett i lys av at de største studentgruppene fra land utenfor EØS kommer fra relativt velstående nasjoner, mener Unge Høyre at fravær av studieavgift for disse ikke er fornuftig anvendte penger. Unge Høyre vil derfor innføre en moderat studieavgift for studenter som kommer fra land utenfor EØS.

Ordningen med kvotestudenter innebærer at norske utdanningsinstitusjoner hvert år finansierer utdanning og livsopphold for studenter fra fattige deler av verden. Unge Høyre mener ordningen er en treffsikker og effektiv måte å gi støtte til personer fra fattige land på, og mener derfor at antallet kvotestudenter bør økes ved innføring av studieavgift.

Unge Høyre vil:

- Øke stipendandelen av skolepengestøtten på bachelornivå i utlandet fra 50 til 70 prosent.

- 211 • At Samordna Opptak oppretter en internasjonal portal for utenlandske studenter.
- 212 • Innføre en moderat studieavgift for studenter som kommer fra land utenfor EØS-
- 213 området.
- 214 • Øke antallet kvotestudenter.
- 215 • Jobbe for at antallet engelskspråklige emner økes ved norske
- 216 utdanningsinstitusjoner, der det er hensiktsmessig
- 217 • Stimulere til økt forelesningssamarbeid mellom nasjonale og internasjonale
- 218 utdanningsinstitusjoner
- 219

220 **Kunnskapsbygg**

221
222 Norske universiteter og høyskoler har et vedlikeholdsetterslep på flere milliarder kroner, noe
223 som går utover kvaliteten på utdanningen.

224 Unge Høyre mener det nødvendig med en kraftig satsing for å hente inn det store
225 etterslepet, og vil derfor etablere et vedlikeholdsfond. Samtidig bør det legges til rette for at
226 private aktører kan inviteres til å finansiere hele eller deler av byggeprosjekter og bli
227 anerkjent for det, eksempelvis ved å gi navn til et bygg.

228 **Unge Høyre vil**

- 230 • Ha som mål å hente inn det eksisterende vedlikeholdsetterslepet innen 10 år.
- 231 • Legge til rette for privat sponing av kunnskapsbygg i form av skattefradrag eller en
232 gaveforsterkningsordning.
- 233 • At flere kunnskapsbygg skal bygges som OPS-prosjekter

234 **KAPITTEL 2: Struktur for høyere utdanning**

235
236 Unge Høyre mener offentlige ressurser som brukes på høyere utdanning kan brukes langt
237 mer effektivt enn i dag. Høyere utdanningssektor må belage seg på en tydeligere politisk
238 styring slik at vi kan oppnå en mer hensiktsmessig struktur på det samlede tilbudet.

240 **Finansiering**

241
242 Høyere utdanning i Norge finansieres i hovedsak av tildelinger fra staten. Tildelingene består
243 av tre ulike komponenter: En basiskomponent, en undervisningskomponent og en
244 forskningskomponent. De to sistnevnte er resultatbaserte.

245 Den tredelte finansieringsordningen er ment å gi de ulike institusjonene frihet og
246 forutsigbarhet, samtidig som systemet skal stimulere til økt kvalitet, og belønne institusjoner
247 som får studentene til å fullføre.

248 Unge Høyre mener finansieringssystemet også i fremtiden bør bestå av ulike komponenter
249 som stimulerer til kvalitet, samtidig som institusjonene får en stor andel frie midler.
250 Finansieringssystemet er likevel modent for endring. Undervisningskomponentens innhold
251 har blant annet ført til en kraftig økning i antall økonomisk rimelige studietilbud, fordi
252 institusjonene belønnes for avlagte studiepoeng uavhengig av den faktiske kostnaden. Unge
253 Høyre mener finansieringssystemet må endres slik at det i større grad stimulerer kvalitet og
254 gjenspeiler de faktiske kostnadene.

255 Ettersom høyt utdannede kandidater kommer næringslivet til gode, mener Unge Høyre at
256 også private aktører har et ansvar for å bidra til finansiering av høyere utdanning og
257 forskning. Incentivordninger som gaveforsterkning og skattefritak må styrkes med mål om å
258 øke andelen tilskudd fra private til både forskning og undervisning.

260 **Unge Høyre vil:**

- 261 • Ha et finansieringssystem som først og fremst stimulerer kvalitet, ikke kvantitet.
- 262 • Endre undervisningskomponenten slik at den inneholder flere kriterier enn kun
263 avlagte studiepoeng, og i langt større grad gjenspeiler de faktiske kostnadene ved de
264 ulike studietilbudene.
- 265 • Styrke incentivordninger som gaveforsterkning og skattefradrag

266
267

268 **Brukerfinansiering**

269

270 Unge Høyre mener utdanning er et kollektivt gode. Det bør være et selvstendig mål for
271 Norge at alle som er faglig kvalifisert og ønsker høyere utdanning, får mulighet til det
272 uavhengig av personlig økonomi.

273 Retten til utdanning, uavhengig av bakgrunn og økonomi er en av de viktigste bærebjelkene i
274 Norge. Denne retten er et konkurransefortrinn som er viktig å verne for at Norge skal
275 fortsette å utvikle en utdannet befolkning. Det er for dyrt for et høykostnadsland å stenge
276 kloke hoder ute av utdanningen på grunn av personlig økonomi. Derfor mener Unge Høyre
277 høyskoler og universiteter ikke skal få øke lånebyrden til studentene med skolepenger.
278 Når utdanningen som tilbys ved norske universiteter og statlige høyskoler i hovedsak er
279 finansiert av staten, må det kunne stilles krav til at studenter i større grad fullfører sine
280 studier til normert tid. Dersom en student av ulike grunner ønsker å gjennomføre en
281 eksamen på nytt, bør den gis mulighet til det mot å betale en avgift.

282

283 **Unge Høyre vil:**

- 284 • Verne om gratisprinsippet i høyere utdanning
- 285 • Oppfordre utdanningsinstitusjonene til å innføre betalingsavgift for å gå opp til
286 eksamen i fag man allerede har bestått

287

288 **Færre og større institusjoner**

289

290 Store institusjoner er ikke i seg selv et kvalitetstegn. For eksempel er flere av landets beste
291 institusjoner også å regne blant de minste. I et lite land som Norge er det likevel begrenset
292 hvor mange institusjoner man kan ha før de ulike fagmiljøene blir så spredt at det går utover
293 kvaliteten.

294 De siste årenes utvikling der store og mellomstore institusjoner har blitt større, har vært
295 positiv og nødvendig for kvaliteten. Unge Høyre mener imidlertid det er problematisk at
296 utviklingen i stor grad skyldes høyskolars mål om å fusjonere for på sikt å oppnå
297 universitetsstatus.

298 De ulike nivåene for akkreditering innenfor høyere utdanning (høyskole-vitenskapelig
299 høyskole-universitet) gir blant annet uttrykk for den enkelte institusjons samfunnsfunksjon.
300 Eksempelvis skiller en høyskole seg fra et universitet ved at høyskolene i større grad tilbyr
301 profesjonsutdannelse, mens universitetene tilbyr en mer forskningsrettet utdanning med
302 større faglig bredde. Unge Høyre mener dette skillet bør opprettholdes, og at den enkelte
303 institusjon bør ha som mål å bli best mulig uavhengig av hvilken akkreditering den har. En
304 naturlig følge av dette er at det ikke godkjennes opprettelse av flere nye universiteter. For å
305 oppnå færre og større institusjoner mener Unge Høyre at høyskoler heller bør slå seg
306 sammen for å utgjøre mer robuste høyskoler.

307 Unge Høyre anerkjenner viktigheten av en viss spredning av ulike utdanningstilbud for å
308 sikre gode muligheter i alle landsdeler. En for stor spredning bidrar imidlertid til å spre
309 allerede små fagmiljøer tynt utover hele landet. Dette går utover kvaliteten på fagmiljøene,
310 og dermed også studentenes utdanning.

311 Unge Høyre mener de ulike høyskolene må bli mer rendyrkede i sine faglige profiler, og vil i
312 større grad samle studietilbud og fagmiljøer på færre institusjoner enn i dag. Unge Høyre ser
313 derfor behovet for en overordnet strategi for styring av høyskolesektoren. Fra nasjonalt hold
314 bør det fastsettes ulike kvalitetskriterier som må være oppfylt innen en viss tid for at den
315 enkelte institusjon fremdeles skal ha livets rett. Ved utformingen av disse kriteriene bør det
316 være et selvstendig mål å oppnå reduksjon i antall institusjoner. Det bør også vurderes om
317 det vil være hensiktsmessig å innskrenke institusjonenes mulighet til å opprette
318 studieprogram som ikke faller inn under den faglige profilen, slik at utvidelse av fagportefølje
319 blir en politisk avgjørelse lagt til Kunnskapsdepartementet.

320 I tillegg til nasjonale strategier og politisk ledelse av sektoren i sin helhet, er det behov for
321 mer spissede tiltak. Unge Høyre mener kunnskapsdepartementet bør inngå

322 utviklingskontrakter med hvert enkelt universitet. Disse kontraktene kan inneholde konkrete
323 mål for hver enkelt institusjon, og en oversikt over hvilke konkrete politiske tiltak som kreves
324 fra departementet for å kunne oppnå målene.

325

326 **Unge Høyre vil:**

- 327 • Opprettholde skillet mellom de ulike nivåene for akkreditering.
- 328 • Fryse prosessen med å godkjenne nye universiteter inntil de vi har er kvalitetssikret
- 329 • Legge til rette for, og oppfordre til, at mindre høyskoler fusjoneres med den hensikt å
330 utgjøre større høyskoler.
- 331 • At høyskolene og universitetene i større grad rendyrker sin faglige profil.
- 332 • Samle studietilbud og fagmiljøer på færre institusjoner enn i dag.
- 333 • At det fra nasjonalt hold fastsettes ulike kvalitetskriterier som må være oppfylt for at
334 en institusjon skal få drive videre.
- 335 • Innskrenke institusjonenes mulighet til å opprette studieprogram som ikke faller inn
336 under den opprinnelige faglige profilen.
- 337 • At rektor og styreleder ikke skal være samme person

338

339 **Ledelse av utdanningsinstitusjoner**

340 God ledelse på de ulike institusjonene er en forutsetning for kvalitet i høyere utdanning. Etter
341 loven kan institusjonene selv velge om rektor skal utpekes ved valg eller gjennom ordinær
342 ansettelse. I dag fungerer rektor ved institusjonen som daglig leder. Dersom rektoren er
343 valgt, gis denne også oppgaven som styreleder.

344 Profesjonell ledelse kjennetegnes blant annet ved at daglig leder rapporterer til styret.

345 Følgelig kan ikke daglig leder og styreleder være samme person. For å sikre profesjonell
346 ledelse ved institusjonene, mener Unge Høyre at institusjonenes rett til å avholde valg av
347 rektor må avvikles og erstattes med en ordning der styret ansetter daglig leder.

348

349 **Unge Høyre vil:**

- 350 • Fjerne institusjonenes rett til å avholde valg av rektor.

351

352

353 **Fagskoler**

354

355 Unge Høyre mener fagskoler skal utgjøre korte, yrkesrettede utdanninger som en parallell til
356 høyere utdanning. Mange samfunnssektorer har behov for et stadig økende antall kandidater
357 som utdannes på fagskoler. Det er derfor viktig å legge til rette for at tilstrekkelig antall
358 kandidater søker seg i den retning, og at fagskolene holder godt nivå. Unge Høyre mener
359 fagskolenes avgjørende rolle i årene som kommer, fordrer at man i diskusjon om
360 dimensjonering av høyere utdanningslandskapet, ser med samlet blick på både høyere
361 utdanning og fagskoleutdanning.

362

363 **Unge Høyre vil:**

- 364 • Legge til rette for kveldsundervisning på fagskoler, slik at en kan kombinere arbeid og
365 videreutdanning

366

367 **Folkehøgskoler**

368

369 Folkehøgskoler har lang tradisjon i Norge, og tilbyr et stort spekter av ulike kurs. Fullført
370 folkehøgskole gir ikke noen formell utdanningskompetanse, men representerer et tilbud for
371 ungdom som er usikre på hva de ønsker å gjøre etter videregående opplæring. De fleste
372 folkehøgskoler er privat drevet, men mottar støtte fra stat og fylkeskommune. I tillegg kan
373 elevene søke om støtte fra Lånekassen.

374 Unge Høyre ønsker større grad av egenfinansiering for folkehøgskoler, og vil bruke offentlige
375 penger på utdanninger som gir formell kompetanse. Unge Høyre mener det ikke er statens
376 oppgave å betale for et år med selvrealisering.

377

378 **Unge Høyre vil:**

- 379 • Gi støtte til drift av folkehøgskoler, men stille krav til faglig utbytte for å motta
380 en slik støtte
- 381 • Fjerne muligheten for stipend, men opprettholde lånemuligheten for å gå på
382 folkehøgskole

383

384 **KAPITTEL 3: Studentvelferd**

385

386 Gode velferdstilbud for studenter er med på å gjøre høyere utdanning til en mulighet for alle
387 som ønsker det.

388

389 **Studentsamskipnader**

390

391 Alle universiteter og statlige høyskoler har plikt til å være tilknyttet en studentsamskipnad
392 som skal tilby ulike velferdstjenester på lærestedet.

393 Unge Høyre verdsetter arbeidet som gjøres av de ulike studentskipnadene for å utvikle gode
394 velferdstilbud for studentene. Det er likevel ikke gitt at det er studentsamskipnadene selv
395 som bør stå for driften av de ulike tilbudene. Unge Høyre mener kvaliteten er viktigere enn
396 hvem som er tilbyderer, og mener derfor studentsamskipnadene bør vurdere om de kan få
397 mer igjen for studentenes semesteravgift ved å slippe til andre aktører.

398 Mange steder fyller studentsamskipnadene en viktig funksjon. Tatt i betraktning at nærmest
399 alle tjenestene som tilbys av studentsamskipnadene også tilbys av det offentlige eller av
400 private aktører, mener Unge Høyre det ikke er grunnlag for å mene at
401 studentsamskipnadene er tvingende nødvendige for studentenes velferd. Unge Høyre vil
402 derfor at det skal være opp til studentenes demokratiske organ på den enkelte
403 utdanningsinstitusjon å avgjøre om de vil være tilknyttet en studentsamskipnad.

404

405 **Unge Høyre vil:**

- 406 • Oppfordre studentsamskipnadene til å konkurranseutsette tilbudene sine.

- 407
- Gi studentdemokratiet på hver enkelt institusjon mulighet til å velge om de vil være
- 408 tilknyttet en studentsamskipnad.

409

410 **Studentboliger**

411

412 Målet med studentboliger er å tilby enkle og rimelige boalternativer til en andel av studentene

413 nær studiestedene, samtidig som disse bidrar til å lette trykket på boligmarkedet. Unge

414 Høyre mener det er for få studentboliger.

415 Ettersom både kostnadsnivået for privat leie av bolig og dekningsgraden av studentboliger er

416 svært ulik fra sted til sted, mener Unge Høyre staten skal prioritere bevilgninger til bygging

417 på de stedene der pressområdet er størst. Et mål bør være å ha en dekningsgrad på 20

418 prosent av studentmassen i alle de store studentbyene.

419 Kunnskapsdepartementet gir samskipnadene tilskudd for å bygge studentboliger, og setter et

420 tak for hvor mye hver hybelenhet skal koste. Til tross for at byggekostnaden stadig øker, tar

421 det ofte lang tid før det statlige tilskuddet og kostnadstaket justeres tilsvarende. Unge Høyre

422 mener at kostnadstaket for bygging av studentboliger i større grad bør samsvare med den

423 reelle byggekostnaden, og vil øke det statlige tilskuddet.

424 I dag er det kun studentsamskipnader som kan motta statsstøtte for å bygge studentboliger,

425 til tross for at private utbyggere potensielt kan bidra til å øke antallet studentboliger, bygge

426 dem raskere og billigere. Unge Høyre mener at også private utbyggere bør kunne motta

427 statsstøtte for bygging av studentboliger.

428 Omfattende krav til universell utforming bidrar til å øke kostnadene for studentboliger. I dag

429 er 80 prosent av nye studentboliger unntatt fra kravene om universell utforming. Unge Høyre

430 mener alle studentboliger skal gis unntak fra kravene, og at dette også må gjelde for private

431 utbyggere.

432

433 **Unge Høyre vil:**

- 434 • Ha 20 prosent dekningsgrad på studentboliger innen 2020 i de største studentbyene.
- 435 • Prioritere bygging av studentboliger i pressområder.
- 436 • At førsteårsstudenter skal prioriteres ved tildeling av studentboliger.
- 437 • At kostnadstaket for bygging av studentboliger i større grad samsvarer med den
- 438 reelle byggekostnaden.
- 439 • Øke det statlige tilskuddet til bygging av studentboliger.
- 440 • Gi statlig tilskudd til private utbyggere som ønsker å bygge og drifte studentboliger.
- 441 • At minst 10% av alle studentboliger skal møte kravene om universell utforming.

442 **Studiestøtte**

443

444 Utdanning i Norge er tuftet på gratisprinsippet. Norske studenters mulighet til å søke om

445 studiestøtte i form av lån og stipend fra Lånekassen, har bidratt til å sikre alle nordmenn

446 tilgang på høyere utdanning uavhengig av personlig økonomi.

447 Studiestøtten gis i sin helhet som lån, men opptil 40 prosent av dette blir omgjort til stipend

448 dersom man består eksamen. Unge Høyre mener dette er et viktig virkemiddel for å

449 stimulere til innsats.

450 Unge Høyre mener dagens studiestøtte er for lav til å dekke nødvendige bo- og

451 levekostnader, og vil derfor øke den samlede utbetalingen. For å unngå at pris- og

452 kostnadsnivået ellers i samfunnet ikke løper fra størrelsen på studiestøtten, mener Unge

453 Høyre at disse i større grad bør knyttes sammen.

454 I dag gis det studiestøtte fordelt over 10 måneder (august til mai). Dette til tross for at mange

455 studenter har eksamen i juni. Unge Høyre mener studentene bør gis valgmuligheter for

456 hvordan utbetalingen skal foregå, slik at man kan velge om man for eksempel ønsker å

457 fordele studiestøtten over 11 måneder.

458 Dersom den personlige inntekten eller formuen til en student overstiger et visst beløp,
459 avkortes stipendandelen av den samlede studiestøtten. Selv om Unge Høyre er tilhengere av
460 en viss behovsprøving knyttet til inntekt, mener vi dagens inntektsgrense er urettferdig. Det
461 er et grunnleggende prinsipp at det alltid skal lønne seg å jobbe og derfor vil Unge Høyre
462 fjerne inntektsgrensen slik at studiestøtten ikke avkortes. Unge Høyre mener
463 formuesgrensen rammer urettferdig, og vil fjerne den i sin helhet.
464 Unge Høyre ønsker å belønne studenter som fullfører sine studier raskere enn på normert
465 tid, og vil gi disse mulighet til å omgjøre en større andel av lånet til stipend.
466 Studenter kan i dag motta stipend og lån for høyere utdanning i opptil åtte år til sammen. For
467 å øke progresjonen og få studenter raskere ut i arbeid, vil Unge Høyre redusere muligheten
468 til å få stipend fra åtte til seks år.
469 Unge Høyre mener konkurranse og valgfrihet også skal gjelde for utbetaling av studiestøtte,
470 og vil derfor åpne for at private banker kan gis denne muligheten med bankgaranti fra staten.
471

472 **Unge Høyre vil:**

- 473 • Øke den samlede utbetalingen av studiestøtte.
- 474 • Sette studiestøtten til 1,2 G og dermed knytte den til Grunnbeløpet i folketrygden.
- 475 • Gi studentene ulike valgmuligheter for utbetaling av studiestøtten.
- 476 • Fjerne inntektsgrensen for studenter
- 477 • Heve formuesgrensen for stipendutbetaling.
- 478 • Belønne studenter som fullfører raskere enn på normert tid med å omgjøre en større
479 andel av studiestøtten til stipend.
- 480 • Ikke gi studenter pensjonspoeng for å studere.
- 481 • Åpne for at private banker kan tilby utbetaling av studiestøtte med bankgaranti fra
482 staten.

483

484 **Sykemeldte studenter**

485

486 I dag må studenter være 100 prosent sykemeldt for å ha krav på sykestipend. Et sykestipend
487 tilsvarer det samme beløpet som den ordinære studiestøtten, med den forskjell at alt gis som
488 stipend i den perioden studenten er syk.

489 Som arbeidstaker har man mulighet til å jobbe med gradert sykemelding, og på den måten
490 bidra til samfunnet selv om man er syk. Den samme muligheten får ikke syke studenter.

491 Unge Høyre mener systemet bør tilrettelegges slik at det oppfordrer syke studenter til å
492 studere etter evne.

493

494 **Unge Høyre vil:**

- 495 • Gi studenter muligheten til gradert sykemelding.

496

497 **Studenter med barn**

498

499 Personer som får barn i løpet av studietiden opplever trange økonomiske kår, noe som fører
500 til at mange heller velger å avbryte studiene og begynner i jobb.

501 For å gjøre det enklere å kombinere barn med studier mener Unge Høyre det bør gis
502 studiestøtte tilsvarende 12 måneders utbetaling for studenter med barn under fem år.

503 De som får barn etter endt studie, men før de har opparbeidet seg permisjonsrettigheter hos
504 arbeidsgiver får ikke støtte fra Lånekassen, fordi de ikke er studenter lenger. De får heller
505 ikke foreldrepenger fra NAV, fordi de ikke har jobbet lenge nok. Unge Høyre vil tette hullet
506 mellom endt utdanning og seks måneders opptjening.

507

508 **Unge Høyre vil:**

- 509 • Gi studiestøtte tilsvarende 12 måneder for studenter med barn under fem år.
510 Halvparten av støtten omgjøres til stipend ved bestått eksamen.
- 511 • Innføre en overgangsstønad for studenter som får barn etter endt studie før de er
512 kommet i jobb.

513

514 Dissens 6: Fra Ingrid Margrete Hillestad
515 Stryke tekst, linjenummer 526-529, og tilhørende kulepunkt, linjenummer 536-537.

516

Vedlegg: Begrunnelse for flertallsinnstilling og dissenser

517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569

Dissens 1

Dissensbegrunnelse:

Dagens sentraliserte opptakssystem tar ikke høyde for spesielle egenskaper eller egnethet ved opptak, og alle karakterer teller like mye. Hver enkelt utdanningsinstitusjon vet selv best hvilke karakterer og egenskaper som bør vektlegges ved opptak av studenter. Jusstudenter trenger ikke nødvendigvis ha god gymkarakter for å bli dyktige jurister. Utdanningsinstitusjonene bør derfor fristilles til å fastsette egne opptakskrav – gjerne med intervjuer eller andre søkemåter. Dette kan tilpasses i Samordna opptak.

Flertallsbegrunnelse:

Generell studiekompetanse skal være det klare utgangspunktet for inntak til høyere utdanning. En naturlig følge av det er at alle fag som blir gitt karakter på videregående opplæring teller i den samlede gjennomsnittskarakteren. Flertallet i komiteen frykter at dersom institusjoner gis anledning til å se bort fra enkeltkarakterer ved opptak, vil det innvirke negativt på elevenes innsats i enkeltfag. Vi mener det er en bedre løsning at institusjonene gis større frihet til å legge vekt på karakterer i enkeltfag, heller enn å se fullstendig bort fra enkelte karakterer.

Dissens 2

Dissensbegrunnelse:

Det er god Høyrepolitikk at studiestedene selv kan få bestemme hvilke fag de skal tilby. Examen philosophicum kan i aller høyeste grad være nyttig og givende, men det er ikke dermed sagt at alle institusjoner med universitetsstatus må tilby dette. De ulike studietilbudene må og skal legges opp etter de akademiske målene, og ikke etter politiske bestemmelser om hvilke fag studentene må ta. Ordningen ble innført av Danmark i 1675, og senere avskaffet i Danmark i 1971. Det er nå på tide å avskaffe ordningen også i Norge.

Flertallsbegrunnelse:

Exphil. er et fag som er ment å gi studentene en kortere innføring i etikk og filosofihistorie. På sitt beste kan faget dermed utgjøre et akademisk og intellektuelt grunnlag for videre studier. Flertallet i komiteen vil ikke frede dagens ordning, men mener vil heller oppfordre de ulike institusjonene til å stadig revidere undervisningen med sikte på å gjøre den mer relevant og egnet til å vekke akademisk interesse hos studenter, heller enn å avskaffe det fullstendig.

Dissens 3

Dissensbegrunnelse:

Dette medlem mener at statsfinansiert høyere utdanning er en bærebjelke i samfunnet. Alle skal ha like muligheter i vårt samfunn, uavhengig av bakgrunn og foreldres inntekt. Skolepenger vil øke lånebyrden for studentene kraftig, og vil i de verste tilfellene stenge ute ungdom som potensielt kunne tatt høyere utdanning.

Flertallsbegrunnelse:

Flertallet i komiteen vil gi institusjonene muligheten til å ta betalt i form av studieavgift, fordi vi ser at muligheten kan innebære økte inntekter for institusjonene og dermed større mulighet til å tilby bedre undervisning. På sikt kan studieavgift dermed bidra til å heve kvaliteten på høyere utdanning. Brukerbetaling kan videre bidra til å øke den enkelte students motivasjon, samt gi institusjonene bedre incentiver til å tilby gode utdanningstilbud.

570 **Dissens 4**

571

572 **Dissensbegrunnelse:**

573 Folkehøgskolene har en lang og rik historie i Norge og utgjør blant annet et godt alternativ for
574 de som ikke er motiverte til å gå videre til høyere utdanning med en gang, eller er usikre på
575 hva de ønsker å gjøre etter videregående. Dissidenten mener det vil være en for drastisk
576 handling å avvikle all statsstøtte til folkehøgskolene, fordi det i praksis vil innebære en spiker
577 i kista. Likevel mener dette medlem i komiteen at folkehøgskolene bør ha et større innslag av
578 egenfinansiering, og vil derfor erstatte dagens mulighet til å få stipend for å gå på
579 folkehøgskole, med en utvidet låneadgang.

580

581 **Flertallsbegrunnelse:**

582 Mange velger å gjøre andre ting etter videregående før de går ut i fast jobb eller til høyere
583 utdanning. Noen blir kalt inn i militæret, andre reiser jorden rundt, osv. Mange velger også å
584 ta et år på folkehøgskole. Flertallet mener ikke dette er negativt, men mener det er
585 problematisk at staten skal bruke store summer på å finansiere et slikt år for de som velger
586 folkehøgskole; et år som ikke gir formell kompetanse. Dersom noen ønsker å bruke et år
587 eller mer etter videregående på ulike opplevelser, bør det finansieres av den enkelte.

588

589 **Dissens 5**

590

591 **Dissensbegrunnelse:**

592 Utdanningssektoren må også belage seg på å organisere seg annerledes for å sikre Norges
593 bærekraft i fremtiden. I dag får studentene et svært gunstig lån og gratis utdanning, pluss
594 tilbakebetaling av penger i form av stipend etter at man har bestått de ulike fagene. Disse
595 medlemmer av komiteen ønsker at stipendet bare skal betales tilbake om man fullfører en
596 grad. Dette for å bidra til at elever velger riktig studietilbud og for å gjøre stipendet til det som
597 var intensjonen; å være en belønning. En slik endring av studiestøtteordningen vil ikke
598 medføre at elevene får mindre utbetalt av penger, men studenter som ikke fullfører vil få et
599 moderat høyere lån.

600

601 **Flertallsbegrunnelse:**

602 Flertallet i komiteen mener en ordning slik som foreslått av dissidentene vil bidra til å
603 undergrave høyere utdanning og føre til et unødvendig større jagg etter å oppnå en grad.
604 Eksempelvis vil det med dissidentenes forslag ikke kunne bli gitt stipend til
605 enkeltmestudentene eller studenter som går årsstudium. Dette til tross for at også slike
606 kortere utdannelse har en tydelig samfunnsmessig verdi. Videre mener flertallet en slik
607 løsning kan føre til flere umotiverte studenter, fordi de som underveis ønsker å bytte
608 studieretning vil ha et økonomisk incentiv til å likevel fullføre graden. Flertallet mener det kan
609 være samfunnsøkonomisk mer lønnsomt å la studenter som ønsker det bytte studieretning
610 så tidlig som mulig.

611

612 **Dissens 6**

613

614 **Dissensbegrunnelse:**

615 Studenter med barn får i dag foreldrestipend fra Lånekassen. Har de i tillegg hatt en
616 deltidsjobb får de også foreldrepenger fra NAV. Studiestøtten er ment for å støtte deg
617 økonomisk mens du studerer, og derfor har vi ikke 12 mnd. studiestøtte i dag. Det er ingen
618 grunn til at studenter med barn skal få studiestøtte, og derav større lån, når de dekkes av
619 foreldrestipendet.

620

621

622

623 Flertallsbegrunnelse:

624 Mange av de gode ordningene for småbarnsforeldre forutsetter at man er i jobb. Dermed blir
625 studenter med barn økonomiske tapere. Blant annet utgjør foreldrepenger for yrkesaktive et
626 mye større beløp enn foreldrestipend-ordningen for studenter. I tillegg gis foreldrestipendet i
627 færre uker enn foreldrepenger. For å sikre at studenter som får barn i løpet av studietiden
628 fullfører sine studier, vil flertallet ha bedre økonomiske støtteordninger for denne gruppen.

Unge Høyres Landsforbund
Postboks 1352 Vika – 0113 Oslo
Telefon 22 82 90 90 – Telefax 22 82 90 92
Info@ungehoyre.no - ungehoyre.no



UNGE HØYRE ØNSKER
ET SAMFUNN DER ALLE
HAR FRIHET TIL - OG
ANSVAR FOR Å SKAPE
SITT EGET LIV, FORME
SIN EGEN FREMTID OG
TA ANSVAR FOR SINE
MEDMENNESKER.

**FRIHET
MANGFOLD
TOLERANSE**